LESZ MÉG THANKSGIVING!

Valahogy igen közel esett "Thanksgiving" egy régi magyar gyásznaphoz és igazán nehéz volna a Kanada roppant térségein mindenképen elveszett, magát idegenül érző magyarnak fejét egy hálaadó ünnepségre ráadni. Nemcsak a szomoru emlékü október hatodika, hanem valamiképen a mostoha körülmények felelősek azért, hogy nehezen vágná ünneplőbe magát a bitang kóborlásra kényszeritett szegénylegények sokasága.

Mi tagadás benne, október hatodikának is sok köze van a mi kanadai sors-üldözöttségünkhöz. Avagy talán nem azért kellett tiz, meg tizezer honfitársunknak otthagynia hazáját, mert ugyanaz a császári ármány, mely hőseinket bitóra kárhoztatta, ugyanaz az osztrák kamarilla lázitotta fel a nemzetiségeket is ellenünk, aminek végül is Trianon lett a következménye.

Nem sok okunk lehet tehát a hálaadásra a mai világban, midőn a megélhetés gondjainak sulya alatt már-már alig vánszorgunk ezen a földi Golgotán. Vajjon ki tudna, amugy Isten-igazából "Thanksgiving"-et mondani ma, amidőn családokat szakitott szét a tenger és a távolságok; mikor azok sem élvezhetik a békés, nyugodt családi életet, akiknek megengedte a sors, hogy együtt morzsolhassák le ezt a "relifes" —vagy sok esetben még annál is rosszabb!— életet...

Ilyenkor, a hálaadás hivatalos ünnepén, látja igazán az ember, hogy mennyi a baj, a visszásság, a bün és a szenvedés ezen a földön. Lehet, hogy azelőtt is voltak hasonló korszakok, lehet, hogy a mai idők minden torturája eltörpül olyan történelemelőtti katasztrófák előtt, amiről nincs tudomásunk. Lehet, hogy ez a mai borzalmas helyzet mind csak látomás, amit egy testvéröldöklésben megőrült emberiség a maga tulfejlesztett technikai, gépies beképzelésével még az őrülésnél is tovább hajszol a dróton és már anélkül: a szikratáviróval és rádióval nyugtalanitott levegőrétegben és —mi tagadás— a fejlett hirszolgálaton keresztül...

Lehetséges tehát, hogy sokat javult a világ azóta, hogy a sirámok sirámaival telepanaszkodtuk egymás fülét, —de mégis, mintha valami azt sugná, hogy ez a mai állapot még negyon is távol áll ahhoz, ami után mindenki epedve vár. Nem is az itt a kérdés, hogy hány inccsel vagy legfeljebb lábbal javult az általános helyzet, hanem hogy milyen uton-módon érhetne el hamarább az emberiség arra a szilárd ösvényre, mely a rég áhitott nyugalmat biztositani tudná.

Nem elszigetelt jelenség ez a mi kanadai kálváriánk, hisz' nincs egyetlen talpalatnyi föld az egész glóbuson, honnan ne érkeznék szegénységről, nyomorról, nélkülözésről jelentés. Mintha kifordult volna sarkaiból a világ, annyira bizonytalanul imbolyog tova minden, nem egyszer a régtől megszokott utiránnyal szöges ellentétben.

Nem volna csoda tehát, ha az október hatodiki gyász hangulata erőt venne az idegen világba került magyaron és lemondó gondolattal adná át magát annak a felfogásnak, hogy a mi számunkra ez életben már nem lesz Thanksgiving...Csakhogy most, az idén először nem gyászünnep az aradi tizenhárom emlékének napja. Hiába ülnek még benn Aradon az oláhok, hiába fojtogatja megszállott területeken élő és senyvedő véreinket az elnyomatás patkós csizmasarka: október hatodika a magyar vértanuk igazságának nagy napja lett.

Hogyan?... Egyszerüen ugy, hogy az aradiak megtaláltak valamit, amit elveszettnek hittek. Kincset leltek ott a Maros vize mellett, ahol a régi időkben zsigmondházi svábok őrölték a lisztet. A kincs pedig nem egyéb, mint az aradi vértanuk teteme — annak az állitásnak a cáfolata, hogy a magyar igazság hősei örökre jeltelenül kénytelenek nyugodni a föld alatt. Arad, mi több egész Erdély, a Felvidék, Dél nagy lelki kincset sejt a leletben és aminthogy a mi igazságunk sem szendereghet a föld alatt örökké, bizvást vallhatjuk: "Lesz még Thanksgiving!..."

Ha mi is igazán akarjuk.

Asszonyoknak

A HÁBORU ELLEN ÉS A CSALÁD VÉDELMÉBEN FOGLALT ÁLLÁST A NŐK NEMZETKÖZI VILÁGÉRTEKEZLETE

Az amerikai nők az idén Chicagóban rendezték nagyszabásu nemzetközi értekezletüket. Tanárok, ügyvédek, orvosok. —valamennyien nők — gyültek össze Chicágóban, hogy megbeszéljék a nők mai helyzetét. Milyen más volt a hang, a viselkedés, a fellépés ma mint 1853-ban mikor az amerikai nők először mertek félve és mindenekfölött halkan beszélni jogaikról.

Harminc nemzet mintegy ötezer nővel képviseltette magát az értekezleten. Megjelent és nagy beszédet mondott Marguerite Bondfield, Angolország volt munkaügyi miniszztere is. "A világ, amilyen s amilyennek lennie kellene" cimen fejtegette elő adásában a társadalmi viszonyokat. De a többi szónokok felszólalásai is kivétel nélkül érdekesek voltak. Néhány előadás cime: "Harc a bün ellen" — "Az ipar válságának okai" — "A lefegyverzés akadályai".

A szónokok beszédeit a figyelmes hallgatóság élénk érdeklődéssel kisérte. Számos előadás hangzott el a nők helyzetéről, társadalmi és politikai szerepléséről. Törökország kiküldötte, Ekrem asszony, például nem volt megelégedve a török nők felszabaditásával. Keveselte az elért jogokat. "Bármily nehézségekkel kell is megküzdenünk, — mondotta — nem cseréljük el mai helyzetünket a mult rabszolgaságával."

A japán megbizott a távol-keleti ellentéteket tette szóvá, a német nők vezetője minden beszédében azt hangoztatta, hogy Németországnak vissza kell adni hadseregét, tengerészetét. Hogy egy kis botrány is legyen, arról Sziria kiküldötte gondoskodott. Tüzes szónoklatában megtámadta Franciaország gyarmatpolitikáját és hevesen ki kelt az elnyomók ellen. Erélyes elnöki csengetésben, majd szómegvonásban volt része, bár voltak, akik követelték, hogy folytathassa beszédét.

Azután az ipari tultermelés, a munkanélküliség kérdése került sorra. Egy amerikai nő a feketék teljes egyenjogusitását követelte; egy másik a cukorültetvényeken dolgozók rabszolgasorsát birálta élesen és felhivta a nőket, hogy valamilyen módon segitsenek rajtuk. Egy alig 20 éves egyetemi hallgató fiatal társnőinek kitörő lelkesedése mellett beszélt a háboru ellen.

— Hogy a férfiak nem keresnek — mondotta többek között, — hogy a nők nem mehetnek férjhez, hogy mindenütt nyomor gond, viszály van ennek a háboru az oka! Nem akarunk többé háborut! Minden erőnkkel megakadályozzuk ezt a bünt!

A hatásos szónoklatot egy másik, ugyancsak nagy sikert aratott felszólalás követte.

— A gyerek — ugymond — az egyetlen öröm, reményt. Az legyen célunk, hogy a piszkot, a nyomort ne ismerje, hogy az életben megtalálja helyét.

A nők nemzetközi nagygyülésének részvevői a jól végzett munka megnyugtató tudatával távozhattak Chicagóból.

FORDITOTT VILÁG

Az asszony az ügyvédhez:

— Válóok az, ha valaki a háztartást elhanyagolja?

— Feltétlenül ...

— Akkor, kérem, inditsa meg a válópört. Az utóbbi időkben ehetetlen az ebéd, amit a férjem főz ...

Kézimunkaestéket rendez a Magyar Nőszövetség

A winnipegi Magyar Nőszövetség szerdán, október 11-én kezdi meg kézimunka-estéinek sorozatát mely iránt máris nagy érdeklődés mutatkozik, annál is inkább, mert nem csupán a Nőszövetség tagjait látják szivesen hanem minden magyar asszonyt aki kedvét s örömét leli a kézimunkázásban. Még arról is gondoskodott a Nőszövetség vezetősége, hogy a családosok is nyugodtan tölthessék az időt, amennyiben a kézimunka-est folyamán külön helyiségben szórakoztatja valaki az anyák által elhozott gyermekeket.

A Schefbeckné, bergóczi Bérczy Sarolta diszelnöksége és N. Istvánffy Zoltánné vezetése alatt működő Nőszövetség még áldozatokat is hajlandó hozni az ügy érdekében és mindazokat ellátja a kézimunkához szükséges anyaggal, akiknek ehhez talán nem volna tehetségük. Ezuton meghivnak tehát minden winnipegi magyar asszonyt — teljes kézimunkázó felszerelésel! — szerda este 8 órára a Zimmerman-féle nagy terembe (Main St. 298 emelet) a Nőszövetség lelkes vezetői. Terv szerint a kézimunka-estéket minden második hét szerdáján tartják, tehát az ezutáni összejövetel október 25-ikén lesz a jezett helyen és időben.

WINNIPEG, Man.

A Szent István r.k. magyar betegsegélyző egylet október hó 14-ikén, szombaton este 8 órai kezdettel nagyszabásu szüreti mulatságot rendez a Molnár-féle Vigadóban (Alberta Hotel 717 Main St), melyre mindenkit szivesen lát. A rendezőség már előre is gondoskodott arról, hogy mindenki jól mulasson ezen az estén és Saskatchewanból Winnipegre hozatta Szücs testvérek "cigány"-zenekarát, melyet wellandi szereplésük után hirből már régen ismer a közönség. A Szent István Egylet szüreti mulatságát tehát már azért is nagy érdeklődés előzi meg, mert ezuttal szólal meg hosszu idők óta Winnipegen ujból a cimbalom.

TÖKÉLETES zamat

EZ a kávé a délvidék hires terménye, a különleges pörkölés folytán jobb zamatu.

Ön ezt a zamatot teljes egészében megkapja, mert az ujfajta "Vita-Fresh" csomagolás a levegőt kizárja. A csomagolás után a dobozban lévő, a kávéra ártalmas levegőt eltávolitjuk, mely eljárást kizárólag a Maxwell House kávénál találhatja meg. Kanadában pörkölik és csomagolják.

MH16-33

MAXWELL HOUSE Coffee

FÖLD

IRTA: KÖVESI ELEK

Juniusi nap pörkölte az országut porát. Sárgaszemü margareták viritottak az omlós árokparton. Álmoshangu harangszó bukdácsolt a templomtoronyból, szeliden simogatva a vasárnapos csendet.

Az iskola előtt már csak hárman álltak. Megereszkedett, hosszu lábakkal, fényesre kopott fekete ruhájában a tanitó, mellette Szálas Gábor, meg a fia, István.

— Kérem, én nem mondhatok most sem mást, mint amit már többször is megmondtam. A fiu eszes, szorgalmas, ha hallgat rám, a városba küldi gimnáziumba.

— Hát én köszönöm a jóindulatát, majd gondolkozom felőle. Gyere István.

István ment. Apró léptett igyekezett összehangolni apja hosszu lépteivel, néha meg-meg ugrott, hogy beérje.

Szálas Gábor nem sokat törődött a mellette baktató gyerekkel. Valahogy nem volt nagy szive hozzá. Vézna, vérszegény gyerek volt a Pista, nagy, magashomloku fej ült a vékony nyakszáron és a hevitő, perzselő nyári nap nem tudta soha barnára cserzeni az átlátszó, finoman erezett arcot.

— Nem lesz ebből soha gazda, hiszen még csirkeölést sem tud végignézni. Verebet etető gyerekből nem vakarózott ki még soha valamirevaló gazdalegény. Talán, ahogy a tanitó mondja, orvosnak, ügyvédnek adni, lehet papnak. No majd az asszony!

Az asszony bólintott.

— Szóval gimnáziomba, ahova a Weisz füszeres is adja a fiát. Jó! Odaadhatnánk éppen a Hidegékhez Pestre, földisznóért talán helyt adnak neki. Ugy sincs ott gyerek, legalább kis életet visz nékik.

Szálas Gábor vállat vont. Most megint a Pista gyerek vékony, átlátszó kis arcára kellett néznie, erőtelen testére, ugyan vajjon hogyan visz ez életet valahová? valakinek?

Hirtelen sajnálkozó meleg buggyant végig a szivén, szeliden megbubozta a gyerek fejét.

— No, most eredj játszani. Eleget görbültél a padokban szaladd ki magad. Azt a papirost, a bizonyitványt pedig tedd az öreganyád imakönyvébe, majd szivesen strázsálja.

Pista kisurrant. Elhaladt a kacsapocséta mellett, amit a lapos, sárga csőrök napestig dagasztottak, a pipacsbujtató árokparton leheveredett. Két kezét a feje alá feszitette és nézte, nézte a végtelen kék eget.

— Istenem ... milyen szép! És ezt ne lássa többé igy, soha?!

•

...Hidegéktől hamar megjött a válasz. Hát a földisznó kevés volt, meg kellett toldani szappannal, meg pengőkkel is. Szálasné, mintha a fogát húzták volna, mikor megjött a levél, sopánkodott egész nap, igy ugy, de ha már felbiztatták a gyereket.

— Irja meg nekik — szólt az urának — hogy a fene a képüket, jól elkérték, tisztöltetem üket, a gyerek időben ott lesz.

Valahol messze nagyot sóhajtott a nyár és egyszeriben itt termett az iskolaév. Zengett a fényes drót a sinek mentén, amint ment, ment a vonat Pest felé. Pista megbujt az apja mellett, émelyitette a szénfüst, szemébe könnyek surrantak, melyek tiszta tükrében délibábot vetett a siető táj.

Mit akarnak tőle? Tanuljon, orvos legyen? Jó! De hát akkor örökre elszakadjon az élettől, a földtől, a magduzzasztó göröngytől?

Délibáb ...

Elmosolyodott és már aludt is.

A pályaudvaron a sirósszemü Hidegné várta őket. Az apró, sürünpislogó asszonyszemek oldalról, laposan vizsgálgatták a nagy házak közt baktató kisgyereket.

Egy kétemeletes öreg ferencvárosi ház előtt álltak meg.

— Ott, az a két ablak, a másodikon, az a miénk — mutatott fel Hidegné. — Szája mély gádorából élesfényü aranyfogak villantak elő.

Az öreg ház udvarában tördelt águ akácfa szemetelte a koravénült, gyürt leveleket. Zsinegre kötött kopasznyaku tyuk kapargatta a kövek közti nyulós-nedves földerecskéket. Az egyik földszinti lakásból gyereksirás háborgott dultan, vigasztalanul.

Milyen más a nyárutó a tarlókon, a fonnyadt illatu mezőkön! Ott enyhe szél borzolja a fülemülét rejtegető bozótot, a földeken a sárgult kukoricakóró fáradhatatlanul bólogat a szellő járásában, mint tépettruháju, bucsuzó vándor.

Pistának nehéz napjai voltak ezek.

Ült a padban, s olyan furcsa volt hallgatni a tanár urat. Milyen más a szava, mint otthon a tanitónak. Az, ha akármit is magyarázott, felszivta, egyszeribe megértette. Itt pedig le kellett buktatni a fejét, amikor a tanár megkérdezte.

— Megértette mindenki?

A nyitott ablak ereszén szürke verebek lakmároztak odavetett morzsát. Ezt olyan jó volt nézni, csupa otthoni, fakó ismerős.

— Szálas, ne bámulj örökké az ablakon, ide figyelj! —szólt rá minduntalan Zádor tanár ur és Pista fülig pirulva kapta el a szemét az ablak felől.

Aztán megint az ablak felé fordult a tekintete. Messze, nagyon messze kutya vonitott és Pista szélesre huzta a képét.

— Bodri — motyogta alig is neszelve, inkább belül, a lelke lökte ki az otthoni dédelgetett kuvasz nevét ...

Hideg Mihály, mikor megjött az októberi hat pengő, barátságosan meggyömöszölte a gyerek fejét.

— No, hogy megy a tanulás, diák öcsém?

Aztán szeliden hátbavágta.

— Hát csak eredj a könyveid del. Maholnap valóságos tudós leszel, hehehe ...

Leült a konyhaszögletbe, elővette a természetrajz-könyvét. A feketére fényezett táblákról mennyi ismerős nézett szembe vele. Pipacs, buzavirág, gyeresláncfü.

De elfonnyadt a kedve a számtan mellett és bóbiskolni kezdett a mértan előtt. A német szavak háromnemü sivatagjában aztán gyöngyöző hom lokkal, erőtlenül csuklott össze.

A természetrajz-órán nevén szólitotta Ormay tanár.

Szótlanul állt a katedra előtt.

— A fehér mécsvirág ... a fehér mécsvirág ...

Hányszor nézte a hófehér, összehuzódó szirmokat, fakózöld pihés leveleket, melyeket ezer közül is hunyt szemekkel megismert volna. De beszélni róluk? Mit kell erről beszélni? Hogy milyen a levele, a gyökere, a virágport hogyan viszi a langyos, füvetberzengető szellő?

Nem, erről nem lehet beszélni. Ami az ember szivében mélyen, nagyon mélyen van eltemetve, arról nehéz beszélni. Ott állt a katedra előtt s nem tudta az ajkára tóduló száz szó közül melyiket mondja, melyiket?

A tanár méltatlankodva ingatta őszes fejét.

— Ejnye, vidéki fiu létedre ... szégyelheted magad. Hát hol található a mécsvirág?

— A patak mentén otthon nálunk temérdek van. A Zugónál egész erdő van belőle.

— No látod. Hát mit tudsz még felőle? Van szaga?

—Van.

— Nincs.

— Van. Tanár ur kérem ... minden virágnak van szaga, csak érezni kell tudni.

— Menj a helyedre, ha nem tanulsz, meg foglak buktatni!.

•

... Hosszu, meleg ősz volt ebben az esztendőben. Tikkadtan szomjasan ácsorogtak az utszéli fák, az őszi esők csak nem akartak megindulni. Ha zivatart süritett az égboltra a fülledt meleg, láthatatlan kéz gyorsan szétdobálta az összesürüsödött felhőket. Vadgesztenyefák száraz hónaljában üdezöld friss hajtások pajzánkodtak elő, október végén.

Ekkor volt az első tanári konferencia is .

Szálas Pista, aki otthon mindig csak egyest látott, most zugó fejjel vette át az osztályfőnöktől az intőcédulákat.

Földrajz, természetrajz, mértan, számtan ...

Fülébe pörölyt vert a vére és alig is értette, amikor az osztályfőnöke még külön is a lelkére kötötte, hogy okvetlenül beszélni akar valamelyik hozzátartozójával.

— Megértetted? Okvetlenül.

— Igenis.

Hideg Mihály borosan szidta, amikor eldadogta nagy baját.

— Hát mért nem tanulsz, a kutyafádat, könyved van, ott a konyha, fene se zavar, más dolgod sincs. Most mit csináljunk? Ezt a papirt alá kell irni apádnak, meg aztán beszélni is akarnak vele. Hogy a radai! Csak jó, látod, Mari, hogy nekünk nincs ilyen mihaszna lókötő kölykünk.

A levél térült és negyednapra reggel beállitott az apja. Kis háncskosarat ringatott a kezében és otthoni kenyér meg füstölt szalonna bukott ki a kockás kendőből.

— Ennek hozta? — rikácsolta Hideg Mihály. — Ennek-e? Pipaszárat, azt igen, nem füstölt szalonnát. A deák ur! ... Menjen csak az iskolába, ott majd kitálalnak róla..

Hát bizony kitálaltak. Zádor osztályfőnök letette a Természettudományi Közlönyt és a szemüvegét forgatta.

— Kérem, a fiuval baj van. Abszolute nem tanul. Meg tetszett érteni? Abszolute nem tanul. Az egész tanári kar panaszkodik rá. Mindig máshol jár az esze, az ablakon bámul ki órákhosszat és ha kérdem, mit néz, nem felel. Makacs, csökönyös. Nem látom célját ...

Otthon a ferencvárosi házban szótlanul ült le Szálas Gábor a nádfonatu székre. Odabökte a gyerek elé a hazait.

— Egyél, te.

Halkabban tette hozzá.

— Aztán csomagolj. Hazamegyünk ...

— Ha ... hazamegyünk ...

Nem, nem lesz orvos, még csak deák sem többé. Sarat dagasztó legény lesz belőle, akinek a föld adja mindenét: kenyerét, darócát és majdan a szemfedelét is.

Kisurrant a konyhából. Új megébresztett szemekkel nézett körül. Hazai kenyeret szórt a zsineget rángató tyukocskának és pár morzsát vetett az akác alá, a verebeknek. Akkor meglátta, hogy a csatornából macska lesekszik a verebekre.

Követ dobott eléje.

— Hess!!

Aztán szótlanul csomagolt. Mikor a nehezen leszoritott láda fedele a zárba kapcsolódott és kattant, ez az élettelen kis kattanás elszakitotta egyszerre mindentől, mostani életétől. A A ferencvárosi ház korhadt küszöbén hirtelen tücsök muzsikált a szivébe és ennek a hangja kisérte végig az állomásig, a poros, fülledt uccákon.

A vasuti kocsiban most megint egymás mellett ült a két Szálas, a nagy meg a kicsi. Sohasem volt beszédes fajta Szálas Gábor, de most éppen nem volt kérdése, felelete semmire.

Gyenge szél pepecselt a napégett tarlókon, rozsdavörös fák koronáját simogatva.

Ugy látszott, hogy Szálas Gábort az álom kerülgeti. Le-lecsuklott a feje, félighunyt szemekkel csókolta szivére a pihenni vágyó természet lankadt káprázatát.

Pista figyelt.

Orrcimpái kitágultak, ahogy a berzenkedő szél távoli illatokat sodort a kocsiba.

Valahol messze, a boglyas, kuszált, összeverődött felhők között most mintha megszakadt volna valami ...

A vasuti kocsik ablakára csapódott egy esőcsepp, aztán megint egy, ahonnan sietve futott le, porpihéket görgetve maga előtt.

Pista tágult szemekkel figyelt.

Az ablakon záporozva kopogni kezdett a hüvös, göröngypuhitó őszi eső ...

A gyerek nem birt magával. Pirosra hevült a képe, gyorsan lihegő melléből orgonásan zengő szavak lelkendeztek elő.

— Édesapám, jaj, hogy meny nyit lestem az iskola ablakán. Most megjött ... Végre megjött az eső az őszi szántás alá!

Szálas Gábor ránézett a gyerekre. És ez a tiszta, megébredt pillantás édes, izes valóság zsarátnokát gyujtotta fel a szíben.

Fojtottan, kiszáradt torokkal lihegte.

— Te ... hát ezt lested az iskola ablakából? Az esőt az őszi szántás alá? Te ...

Mellére vonta a gyereket, a fekete ünneplő alatt most sebesen dobogó szivére és mélyen nézett bele a könnypárás gyerekszemekbe.

Az életében talán először megcsókolta ...